

Memo van de gedeputeerde

drs. E.P.J. Lemkes - Straver

Gedeputeerde Landbouw, Voedsel en Natuur

Onderwerp

Themabijeenkomst Uitvoeringsagenda Luchtkwaliteit

Datum

26 januari 2021

Documentnummer

4826922

Aan

Provinciale Staten van
Noord-Brabant

Kopie aan

N.v.t.

Van

Drs. E.P.J. Lemkes-Straver

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag informeren over mijn beoogde insteek voor de themabijeenkomst die u op 5 februari a.s. gepland heeft. Fijn dat u mij in de gelegenheid stelt om een toelichting te geven en dat u aandachtspunten wil meegeven.

Aanleiding themabijeenkomst

Op 13 januari 2020 heeft de provincie Noord-Brabant het [Schone Lucht Akkoord](#) (SLA) ondertekend met het Rijk, 8 andere provincies en 36 gemeenten. Sindsdien hebben nog 3 provincies en een groeiend aantal gemeenten zich aangesloten. Ondertekening van dit akkoord valt binnen de uitvoeringsbevoegdheid van GS en past binnen de kaders van het [Provinciaal Milieu en Waterplan](#) en de [Brabantse Omgevingsvisie](#) die uw Staten hebben vastgesteld. Binnen het SLA is afgesproken dat iedere partij een decentrale uitvoeringsagenda opstelt die inzichtelijk maakt welke verplichte en additionele acties bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en daarmee het bereiken van gezondheidswinst.

Email

elemkes@brabant.nl

Bijlage(n)

2

Het opstellen van de uitvoeringsagenda SLA is een bevoegdheid van GS. De uitvoeringsagenda betreft een geheel aan provinciale maatregelen die aansluiten op landelijke doelstellingen. Gezien de actualiteit en de breedte van het onderwerp luchtkwaliteit hecht ik er belang aan om, voordat deze uitvoeringsagenda wordt vastgesteld, met uw Staten hierover te spreken. Op deze manier wordt u vooraf in de gelegenheid gesteld uw aandachtspunten mee te geven op de invulling die wij straks binnen de vastgestelde kaders geven aan het SLA.

Informerende en oordeelsvormende themabijeenkomst

Tijdens de themabijeenkomst wil ik graag een korte toelichting geven op de hoofdlijnen van de uitvoeringsagenda. Ook geef ik graag PS de gelegenheid om te reflecteren en input mee te geven aan de hand van twee vragen:

- Wat vindt u van de geschetste hoofdlijnen van de uitvoeringsagenda Luchtkwaliteit?
- Wat wilt u GS aan nadere duiding van de kaders meegeven voor de uitwerking van de uitvoeringsagenda?

Bij deze memo stuur ik de presentatie mee die ik tijdens de themabijeenkomst graag met u doorloop. In de presentatie vindt u een bijlage met achtergrondinformatie over de cijfermatige stand van zaken en de hoofdlijnen van de thema's die in de

uitvoeringsagenda aan de orde komen. Ook stuur ik u als bijlage bij dit Memo Gedeputeerde ter informatie een achtergrondmemo mee waarin de hoofdlijn van de uitvoeringsagenda uitgewerkt is. Achtergrondinformatie over de stand van zaken van het huidige Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit vindt u daarnaast in de [monitoringsrapportage NSL 2020](#) die ik eind 2020 met uw Staten gedeeld heb.

Datum

26 januari 2021

Documentnummer

Graag neem ik uw reflectie en input mee in het vervolgproces, waarna wij de Uitvoeringsagenda in maart 2021 vaststellen. Uw Staten worden na vaststelling met een Statenmededeling over de Uitvoeringagenda geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

drs. E.P.J. Lemkes - Straver

Bijlage: concept-lijn uitvoeringsagenda

Onderwerp

Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord

Datum

26 januari 2021

Documentnummer

Aan

PS

van

Elies Lemkes

In bijgaande memo treft u een redeneerlijn aan die aangeeft op welke manier ik de uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord verder wil uitwerken.

Waar komen we vandaan?

We komen uit een situatie dat we in Brabant op een flink aantal plaatsen niet voldoen aan de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit. Dit geldt voor de stoffen fijnstof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂). Met het Nationale en Brabantse Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL/BSL) hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan het oplossen van deze knelpunten.

Uit de laatste [monitoringsrapportage NSL 2020](#) blijkt dat het aantal knelpunten, waarbij de Europese normen worden overschreden, sterk is afgenomen. Voor wegverkeer is het aantal knelpuntkilometers in Brabant afgenomen van ruim 440 kilometer voor stikstofdioxide en 500 kilometer voor fijnstof in 2006 naar 0,1 kilometer Rijksweg in 2019 (N2, Eindhoven). Voor 2020 en 2030 worden geen overschrijdingen berekend. Bij veehouderijen is het aantal overschrijdingen in Brabant afgenomen van 481 betrokken veehouderijen in 2006 naar 4 knelpunten nabij 6 veehouderijen in 2019. Deze liggen in Asten en Someren. De betreffende gemeentes nemen maatregelen om de knelpunten op te heffen (aanpassen vergunningen).

Verder blijkt uit de monitoringsrapportage luchtkwaliteit dat Noord-Brabant behoort tot de vier provincies met de hoogst berekende blootstelling aan luchtverontreiniging. Voor zowel NO₂ en fijnstof staan we gemiddeld op de derde plaats na Zuid-Holland en Utrecht, en voor Noord-Holland. Het NSL en BSL eindigen als de omgevingswet in werking treedt.

Waar staan we nu?

De vraag is hoe we het luchtkwaliteitsbeleid de komende jaren willen invullen.

Daarvoor hebben we enkele handvatten:

- *De ambitie uit de Brabantse omgevingsvisie* dat we in 2050 een goede leefomgevingskwaliteit hebben doordat we op alle aspecten beter presteren dan de wettelijke minimumnormen. De aanpak is daarbij om 'diep, rond en breed' te kijken en opgaven met elkaar te verbinden.
- *De afspraak in het bestuursakkoord 2020-2023* dat we onze inzet continueren om de luchtkwaliteit in Brabant voortdurend te verbeteren.
- *Het Schone Lucht Akkoord* dat de provincie op 13 januari 2020 getekend heeft. Met dit akkoord zetten Rijk, provincies en gemeenten zich in om de komende

jaren de luchtkwaliteit verder te verbeteren en daarmee gezondheidswinst te halen. Afspraak binnen dit akkoord is dat Rijk, provincies en gemeentes een uitvoeringsagenda maken en deze op 1 maart 2021 beschikbaar stellen.

Datum

26 januari 2021

Documentnummer

Waarom een uitvoeringsagenda?

Hiervoor zijn drie redenen:

1. Het huidige programma NSL/BSL stopt bij invoering van de omgevingswet (naar verwachting op 1 januari 2022).
2. De uitvoeringsagenda geeft aan met welke activiteiten we het luchtkwaliteitsbeleid willen invullen.
3. De uitvoeringsagenda geeft aan hoe we als Brabant bijdragen aan de afspraken uit het Schone Lucht Akkoord. Het is ook een afspraak uit het Schone Lucht Akkoord om een uitvoeringsagenda bij het Rijk aan te leveren die aangeeft wat we gaan doen.

Welke doelstellingen beoogt de uitvoeringsagenda?

Wat betreft doelstellingen sluiten we aan bij de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord. Deze hebben we immers onderschreven met het ondertekenen van het SLA. Ze passen goed binnen de uitgangspunten van de Brabantse omgevingsvisie en bestuursakkoord.

De centrale doelstelling uit het Schone Lucht Akkoord is minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen ten opzichte van 2016. Daarmee streven naar permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Daarmee werken we toe naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) in 2030 voor fijnstof en stikstofdioxide (zie slide 12 voor een grafiek).

Het huidige beeld is dat deze doelstelling haalbaar is als we de principes 'diep, breed, en rond' van de omgevingsvisie toepassen. Dat wil zeggen dat we de verbinding maken tussen luchtkwaliteit en de andere Brabantse opgaven. Daarbij zien we een stevige verbinding met de maatregelen die genomen worden in het kader van de energietransitie en de stikstofproblematiek. Deze grijpen namelijk in op dezelfde sectoren die van belang zijn voor schone lucht (met name mobiliteit, landbouw, industrie).

Hoe vullen we de rollen van de provincie in?

De Brabantse omgevingsvisie geeft als kader dat de provincie vanuit drie rollen toegevoegde waarde ziet. Deze willen we als volgt invullen:

1. Richting geven

Door het onderschrijven van het Schone Lucht Akkoord en de doelstelling daarin om gezondheidswinst centraal te stellen. Randvoorwaarden kunnen we stellen vanuit de rol van bevoegd gezag-rol (VTH) in het kader van de Wabo en de Wet Natuurbescherming.

2. Beweging stimuleren

Door aansluiting bij de beleidskaders en uitvoeringsagenda's gericht op energietransitie, duurzame landbouw en voedsel, duurzame mobiliteit en de

Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof. Ook zien we een rol om gemeenten in Brabant te stimuleren en faciliteren als zij met luchtkwaliteit aan de slag willen.

Datum

26 januari 2021

Documentnummer

3. Mogelijk maken

Door te zorgen voor monitoring en meetpunten en door bij inkoop binnen de provincie gericht op mobiliteit en mobiele werktuigen duurzaamheidseisen te stellen.

Welke aanpak willen we volgen met de uitvoeringsagenda?

De aanpak sluit aan bij de opzet van het Schone Lucht Akkoord. Daarbij willen we de omslag maken van het sturen op het halen van Europese grenswaarden naar het sturen op gezondheidswinst. Het Schone Lucht Akkoord bevat op 8 thema's maatregelen en pilots waar Rijk, provincies en gemeenten zich aan verbinden.

We willen de volgende drieslag hanteren bij onze aanpak:

1. Verbinden van opgaven en activiteiten

Primair zetten we in op het integraal aanpakken van opgaves. Bij het uitwerken van elke opgave (o.a. landbouw, energie, mobiliteit) zoeken we naar mogelijkheden om tegelijkertijd winst te boeken op het gebied van luchtkwaliteit. Daarom brengen we in deze uitvoeringsagenda per thema bij elkaar welke Brabantse ambities en activiteiten bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. We analyseren op welke manier deze thema's de luchtkwaliteit beïnvloeden, of onze doelstellingen en acties ons dichterbij het geformuleerde doel brengen en of additionele inzet gewenst is. Daarmee bereiken we dat we werken aan integraliteit en meekoppelen waar dit kan.

2. Versterken slagkracht waar dit nodig is

We zetten in de uitvoeringsagenda een aantal inhoudelijke acties in gang. Dit doen we m.n. door te kiezen voor deelname aan pilots en door het uitvoeren van in het Schone Lucht Akkoord genoemde maatregelen die bij onze provinciale rol passen en die we nog niet of onvoldoende oppakken.

3. Monitoren en bijsturen

We blijven de ontwikkeling van de luchtkwaliteit monitoren en sturen bij als dit nodig is. Bij de monitoring betrekken we uw motie om meer meetpunten in Noord-Brabant te realiseren. Deze vullen we conform motie¹ concreet in met een voorstel voor financiering van minimaal twee extra LML-meetpunten. Vanuit het Schone Lucht Akkoord wordt iedere twee jaar doorgerekend of we op de goede weg zijn. Na indiening van de uitvoeringsagenda's van Rijk, provincies en gemeenten vindt deze doorrekening voor het eerst plaats (resultaten eind 2021).

Over welke thema's gaat het inhoudelijk?

Het Schone Lucht Akkoord bevat afspraken op de onderwerpen mobiliteit, mobiele werktuigen, industrie, houtstook, binnenvaart en havens, landbouw, internationaal luchtbeleid en participatie. De afspraken zijn bedoeld voor ofwel Rijk, provincies, of gemeenten, of voor partijen gezamenlijk. In de bijlage bij de slides (ppt) is een eerste indicatie gegeven welke onderwerpen op welk thema aan bod kunnen komen in de provinciale uitvoeringsagenda.

¹ M197-2020

Datum

26 januari 2021

Documentnummer

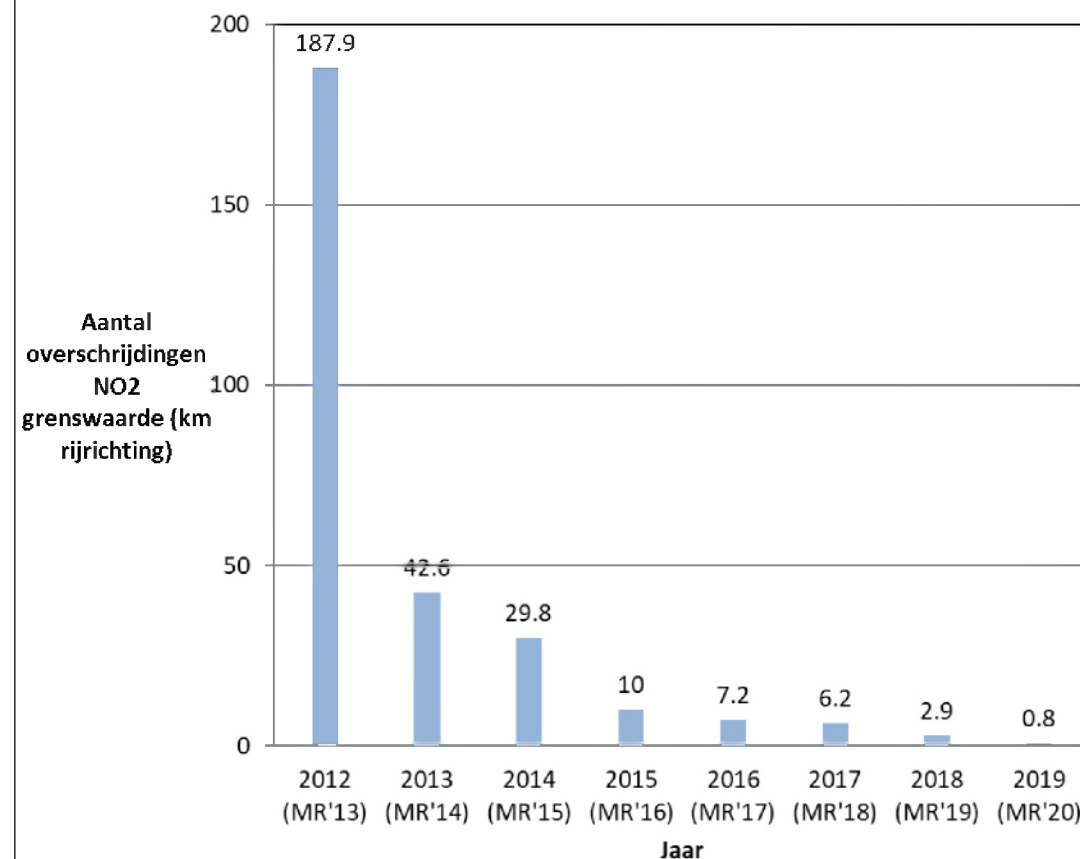
Programma themabijeenkomst

1. Toelichting op hoofdlijnen uitvoeringsagenda*
2. Gelegenheid voor PS om te reflecteren en input mee te geven

** In de bijlage achteraan deze slides is een overzicht opgenomen met de belangrijkste feiten en cijfers op luchtkwaliteit en een doorkijk naar maatregelen op hoofdlijnen per thema.*

Waar komen we vandaan?

NSL: programma gericht knelpunten EU-normen

2008: Substantiële overschrijding EU-normen luchtkwaliteit. NSL/BSL gericht op oplossen knelpunten.

2019: Vrijwel overal voldoen we aan EU-norm stikstof. Op een handvol locaties nabij veehouderijen nog overschrijding etmaalnorm fijnstof

Waarschijnlijk 2022: NSL/BSL stoppen bij inwerkingtreding omgevingswet.

Waar komen we vandaan?

Volgende stap: Schone Lucht Akkoord

2018

- Advies [gezondheidsraad](#)

- Brabantse omgevingsvisie

2020

- Schone Lucht Akkoord

2021

- Uiterlijk 1 maart: decentrale uitvoeringsagenda

Waarom Uitvoeringsagenda?

1. Het huidige programma NSL/BSL stopt bij invoering omgevingswet.
2. De uitvoeringsagenda geeft aan hoe we de komende jaren het luchtkwaliteitsbeleid willen invullen.
3. De uitvoeringsagenda geeft aan hoe we als Brabant bijdragen aan de afspraken uit het Schone Lucht Akkoord.

Doelstelling Uitvoeringsagenda

De doelstelling uit het Schone Lucht Akkoord is:

- 50% gezondheidswinst in 2030 t.o.v. 2016
- Daarmee streven naar permanenten verbetering luchtkwaliteit
- We werken toe naar de WHO advieswaarden in 2030

Doelstelling SLA past bij de uitgangspunten van omgevingsvisie en bestuursakkoord

Invulling rollen van de provincie

Richting geven

- Doelstelling 50% gezondheidswinst
- Invullen bevoegd gezag-rol (VTH)
- Deelname aan coalitie Schone Lucht Akkoord

Beweging stimuleren

- Via de beleidskaders/uitvoeringsagenda's gericht op:
- Energietransitie
- Duurzame mobiliteit
- Kringlooplandbouw
- Stikstof (natuur)
- Breed: stimuleren en faciliteren gemeentes

Mogelijk maken

- Meten en monitoren
- Inkoop mobiliteit en mobiele werktuigen

Aanpak

1. Verbinden opgaves en activiteiten

- Stevige verbinding met Brabantse opgaves, zoals energietransitie, Brabantse stikstofaanpak, duurzame landbouw en voedsel en verduurzaming mobiliteit. Directe link met deze beleidskaders.
- Bewuste invulling van onze rol als bevoegd gezag (VTH).

2. Verstevigen slagkracht

- Deelname aan de SLA-pilots landbouw en industrie.
- Aandacht voor stapeling van gezondheidseffecten.
- Intensievere samenwerking en kennisdeling met Rijk en provincies/gemeentes binnen het SLA.

Zie slides met bijlagen voor thema's uitvoeringsagenda

Aanpak (2)

3. Monitoren en bijsturen

- Tweejaarlijkse monitoring via het SLA.
- Versterken monitoring (cf motie)
- Jaarlijkse bijstelling activiteiten mogelijk richting Rijk.
- PS wordt jaarlijks geïnformeerd over voortgang, eventuele knelpunten en bijstelling d.m.v. statenmededeling

Vervolg

Begin maart 2021 stelt GS uitvoeringsagenda vast. PS wordt geïnformeerd met een statenmededeling

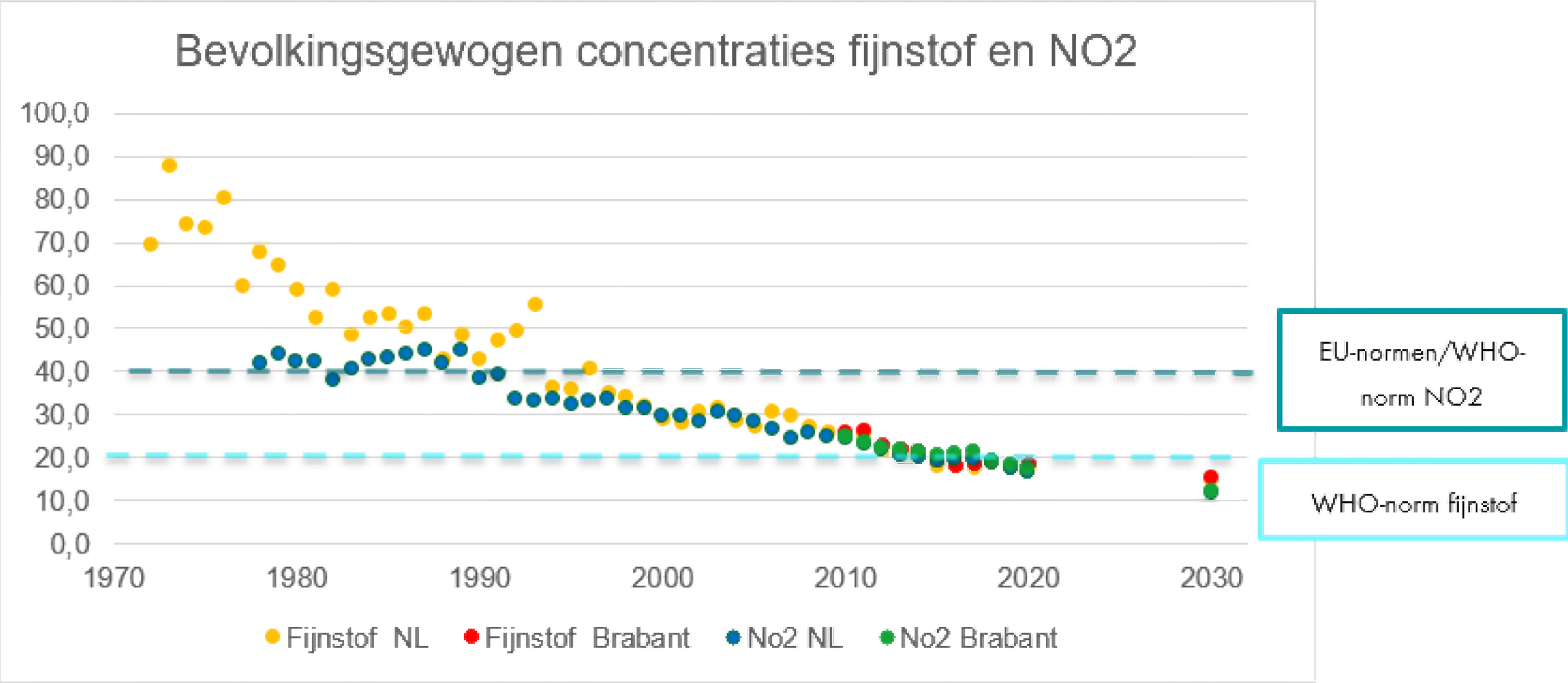
Reflectie en input van PS

- ☐ Wat vindt u van de geschetste hoofdlijnen van de Uitvoeringsagenda?
- ☐ Wat wilt u ons aan nadere duiding van de kaders meegeven voor de Uitvoeringsagenda?

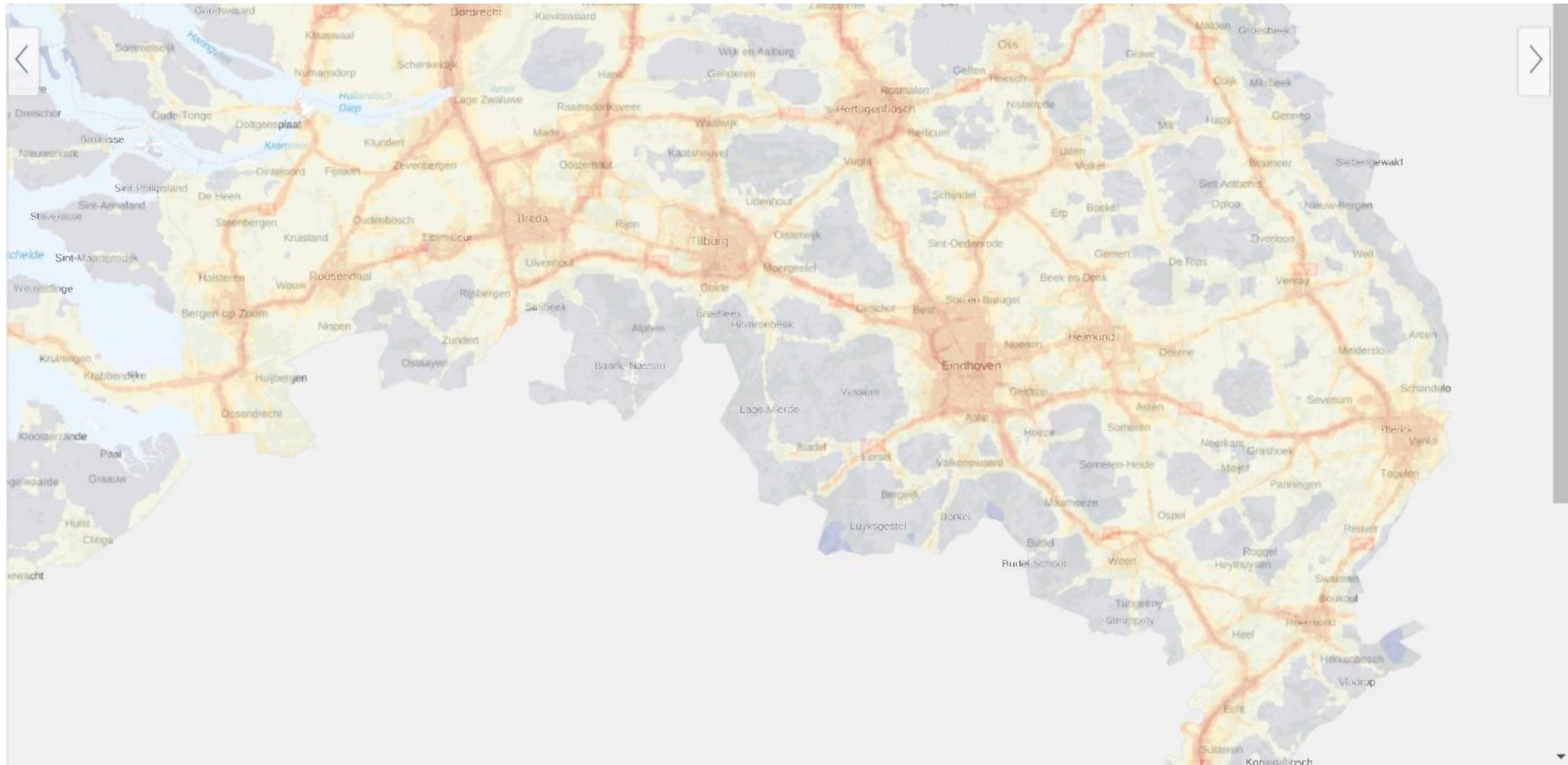
Bijlagen

Verdieping en achtergrondinformatie

Luchtkwaliteit afgelopen decennia flink verbeterd

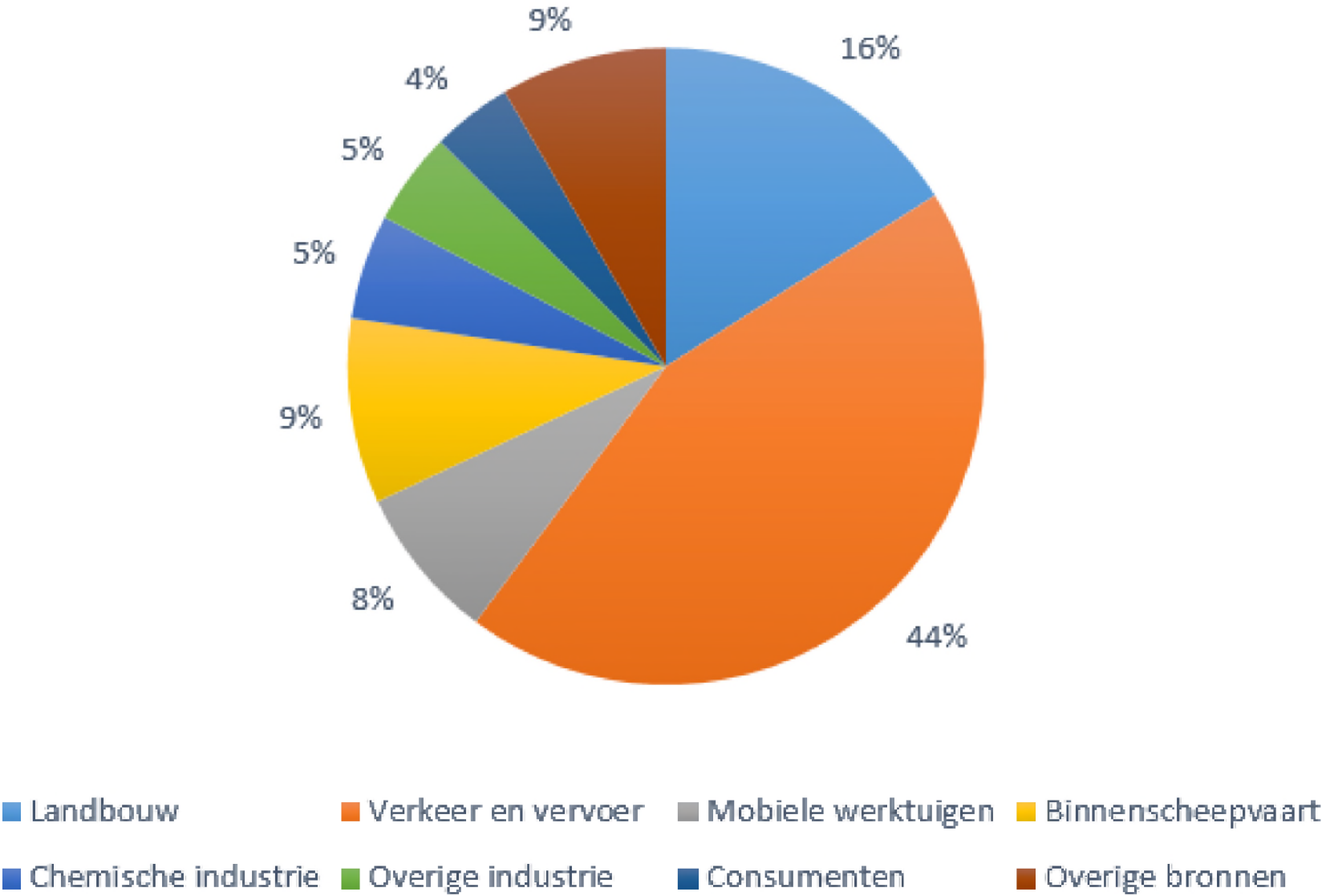
Luchtkwaliteit 2019 stikstofdioxide

- Op [immissieniveau](#) (deeltjes in de lucht) lichten het Brabantse wegennet en de Brabantse steden op. Dit komt omdat stikstofdioxide sterk verkeersgerelateerd is. Gemiddeld in Nederland komt circa 37% van de immissie uit het buitenland, is 27% toe te schrijven aan het lokale wegverkeer en 14% overig verkeer. In stedelijke gebieden is de lokale bijdrage van wegverkeer hoger.

Herkomst Stikstofdioxide (achtergrondinformatie)

Brabantse emissie stikstofdioxide 2018 (31,9 Kton)

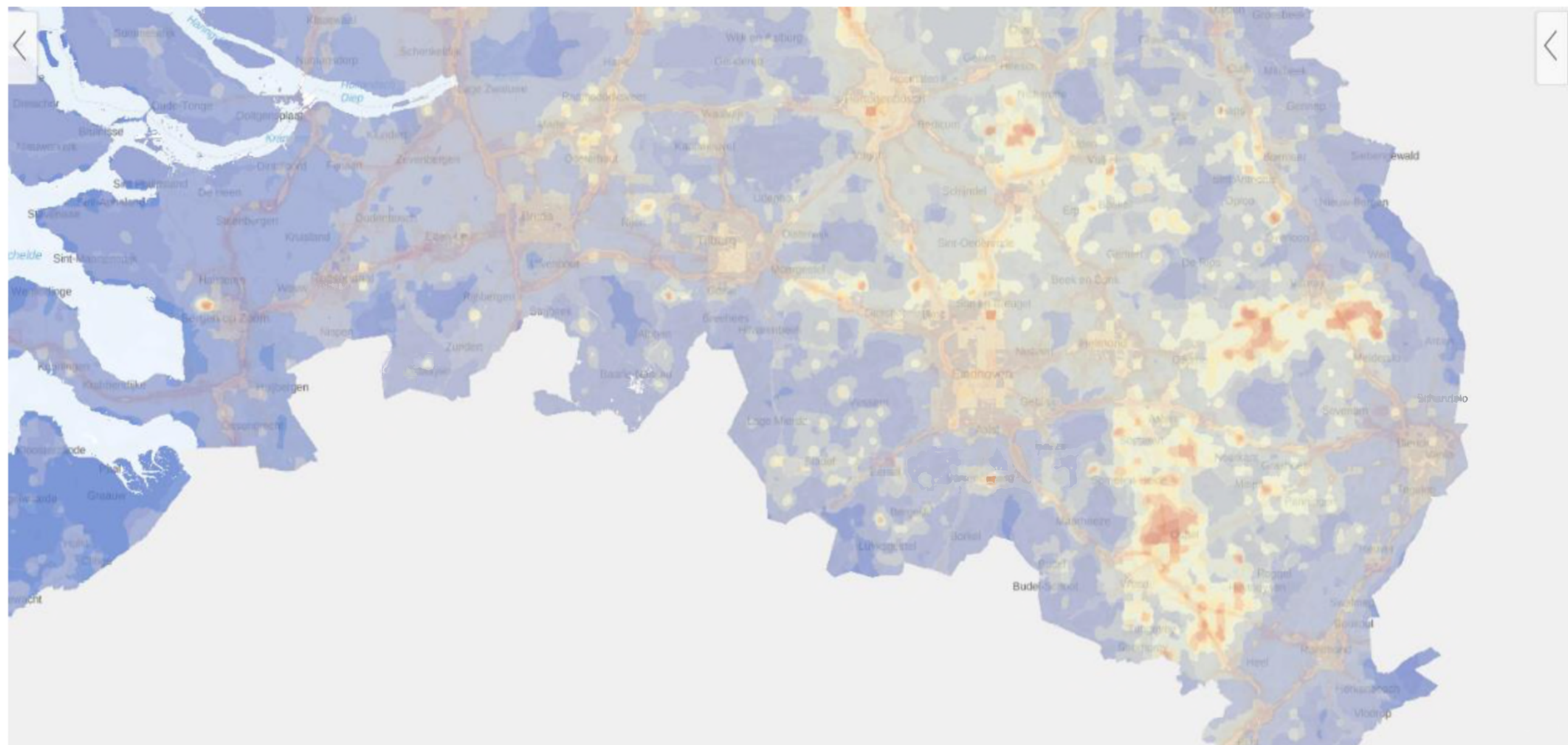

Stand van zaken stikstofdioxide (NO₂)

- In Brabant langs provinciale wegen in 2019 geen overschrijdingen van Europese normen en WHO-adviesnorm gerapporteerd
- Alleen langs 100 meter rijksweg N2 bij Eindhoven alleen voor 2019 een overschrijding gerapporteerd
- Voor 2030 is de verwachting dat de luchtkwaliteit mede door landelijk en Europees bronbeleid nog verder verbetert.

[Bron: NSL Monitoringsrapportage](#)

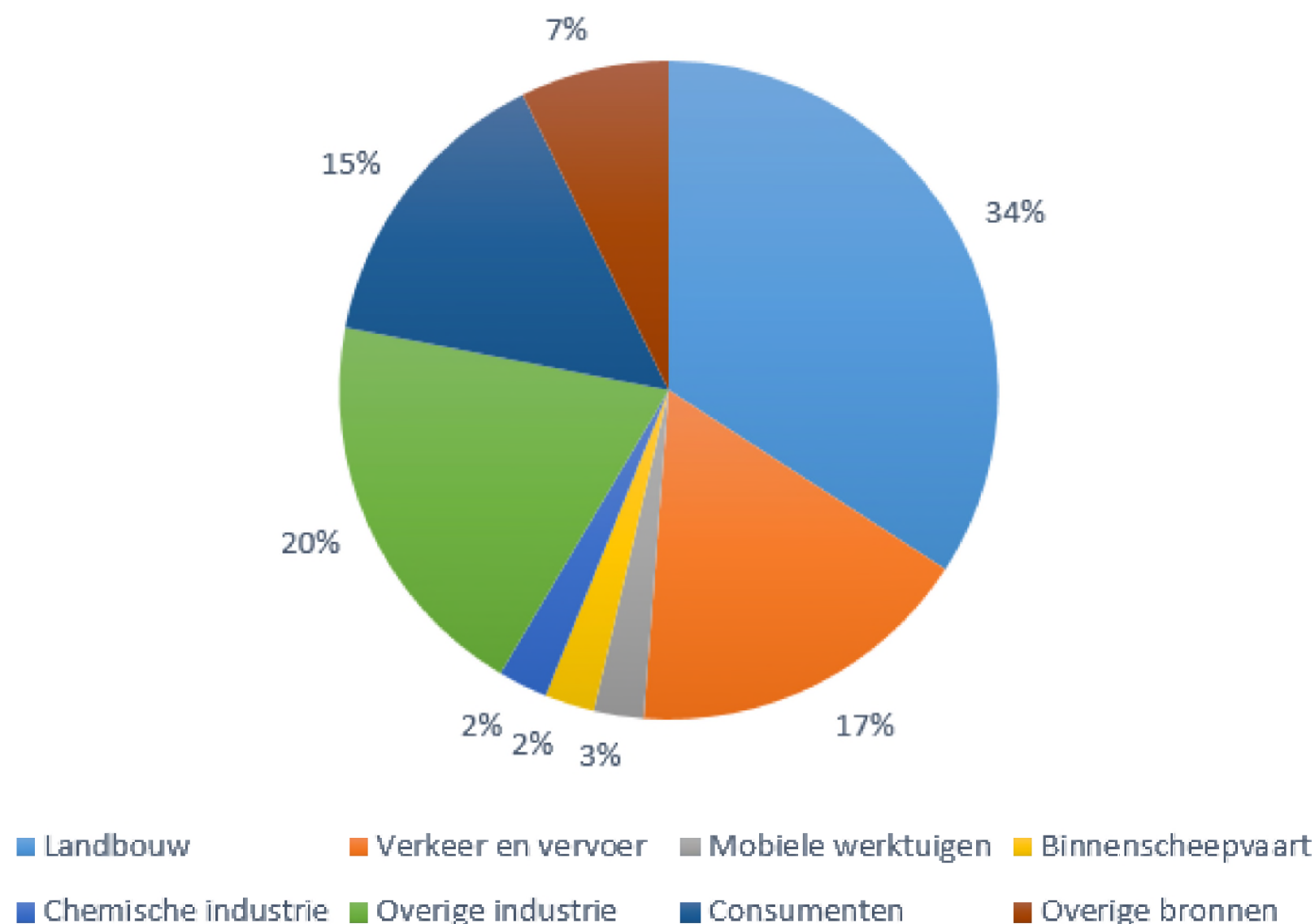
Luchtkwaliteit 2019 fijn stof

- *Op immissieniveau (deeltjes in de lucht) is 1/3 deel van het fijnstof in Nederland is afkomstig van nationale bronnen. 2/3 deel is afkomstig van buitenlandse bronnen. Op knelpunten kan de binnenlandse bijdrage hoger zijn. Op de kaart valt op dat de lucht in West-Brabant gemiddeld schoner is dan in Oost-Brabant. In de gemeenten Son en Breugel, 's Hertogenbosch, Someren en Asten zijn de hoogste bevolkingsgewogen gemiddelde concentraties PM_{10} berekend.*

Herkomst fijn stof (achtergrondinformatie)

Brabantse emissie fijnstof 2018 (4,1 Kton)

NB: de ammoniakuitstoot in de landbouw leidt tot secundair fijnstof. Deze is daarom te zien in de cijfers voor fijnstof en niet in de cijfers voor stikstofdioxide.

Stand van zaken fijnstof

- In Brabant langs provinciale wegen geen overschrijdingen van Europese normen gerapporteerd.
- Nabij enkele woningen in 2019 bij veehouderijen nog overschrijdingen daggemiddelde norm fijnstof
- Voor 2030 mogelijk nabij enkele woningen bij veehouderijen nog overschrijdingen daggemiddelde norm fijnstof

[Bron: NSL Monitoringsrapportage](#)

Hoofdpijnen thema's uitvoeringsagenda

Mobiliteit

Grootste bron NO₂-emissie (stikstofdioxide) in Brabant.

Onderwerpen

- ❖ Schoner en slimmer
- ❖ Stimuleren deelmobiliteit en snelfietspaden
- ❖ Schone voer- en vaartuigen, zoals emissievrije bussen en clean energy hubs.
- ❖ Congestie verminderen
- ❖ Laadpalen elektrisch vervoer

Mobiele werktuigen

Fijnstof en NO₂ door machines voor bouw en grondverzet.

Onderwerpen

- ❖ Emissie-eisen aanbestedingen
- ❖ Emissie-eisen bij omgevingsvergunningen in stedelijke en kwetsbare gebieden

Hoofdlijnen thema's uitvoeringsagenda

Binnenvaart en Havens

Zowel bijdrage aan fijnstof als NO_2 .

Onderwerpen

- ❖ Vergroening weg-water terminals (goederencorridors)
- ❖ Meer walstroomeplekken
- ❖ Onderzoek reductie uitstoot stikstofemissie binnenvaart

Industrie

Zowel relevante bijdrage aan fijnstof als NO_2 .

Onderwerpen

- ❖ Invullen bewuste rol bevoegd gezag
- ❖ Pilot scherp vergunnen en optimaliseren toezicht
- ❖ Grote oogst terreinen
- ❖ Inzetten tijdelijke VTH-meetstations

Hoofdpijnen thema's uitvoeringsagenda

Landbouw

Grootste lokale bron fijnstof in Brabant door ammoniakemissies.

Onderwerpen

- ❖ Duurzame, innovatieve ontwikkelingen bevorderen (o.a. subsidies, stimuleren brongerichte technieken)
- ❖ Eigen beleid schonere lucht
- ❖ Samenwerken met de keten
- ❖ Bijdragen aan adequaat toezicht en handhaving

Houtstook

Relevante lokale fijnstof bijdrage vooral in wintermaanden.

Onderwerpen

- ❖ *M.n. bevoegdheid gemeente*
- ❖ *Ondersteundende voorlichting via Brabant.nl*

Hoofdlijnen thema's uitvoeringsagenda

Participatie

Onderwerpen

- ❖ Inzicht verschaffen algemeen beeld luchtkwaliteit in Brabant
- ❖ Omgeving betrekken bij projecten en vergunningen
- ❖ Versterken van kennis en dialoog over luchtkwaliteit

Verdere achtergrondinformatie

www.schoneluchtakkoord.nl

- Akkoordtekst met nationale, regionale en lokale afspraken

Samenmeten.rivm.nl

- Overzicht van alle meetstations luchtkwaliteit, zowel RIVM-referentiemetingen als burgermetingen

www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/lucht/lucht-verandert

- Veranderingen op luchtkwaliteit onder de omgevingswet.